

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Tussentijdse evaluatie van het LIFE-programma

(2017/C 207/18)

Rapporteur: Witold STĘPIEŃ (PL/EVP), voorzitter van het regiobestuur van Łódź**Referentiedocument:** Brief van de vicevoorzitter van de Europese Commissie van 26 september 2016**BELEIDSAANBEVELINGEN**

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

1. is verheugd over het verzoek van de Europese Commissie om een verkennend advies op te stellen over dit onderwerp en wil daarmee een bijdrage leveren aan de evaluatie halverwege de looptijd van het LIFE-programma 2014-2020, als bedoeld in artikel 27, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1293/2013 („de LIFE-verordening”), de uitvoeringshandeling tot vaststelling van het tweede meerjarige werkprogramma LIFE (MAWP) 2018-2020 (artikel 24, lid 4, van de LIFE-verordening) en de ontwikkeling van het volgende LIFE-programma binnen het volgende meerjarige financiële kader 2020-2027.
2. Het beseft dat bescherming van het milieu en het behoud van de biodiversiteit ook in de toekomst een van de belangrijkste doelstellingen van de Europese Unie blijft. Het milieuprogramma LIFE versterkt het natuurlijke kapitaal van Europa en de daarmee verband houdende ecosysteemdiensten en draagt bij tot het creëren van groene werkgelegenheid, lokaal ondernemerschap en slimme, duurzame en inclusieve economische groei, overeenkomstig de doelstellingen van de Europa 2020-strategie en de beleidsprioriteiten van het Comité van de Regio's. Het instellen van nieuwe instrumenten zoals een subprogramma voor klimaatactie is van fundamenteel belang in het licht van de groter wordende Europese klimaatuitdagingen, effent het pad voor de lokale en regionale agenda in het kader van de EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering ⁽¹⁾ en komt de tenuitvoerlegging van de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU voor 2020-2030 ⁽²⁾ en het klimaatakkoord van Parijs ⁽³⁾ ten goede.
3. De lokale en regionale overheden zijn een van de belangrijkste begunstigden van het LIFE-programma en profiteren daar direct van via de realisering van LIFE-projecten en meer indirect via lokale en regionale partnerschappen. Het programma is voor deze overheden aantrekkelijk vanwege de grote verscheidenheid aan gefinancierde thematische prioriteiten en financieringsmodellen en de mogelijkheden voor samenwerking met talrijke betrokkenen.
4. Het Comité is er sterk voorstander van om LIFE, dat als onafhankelijk, rechtstreeks beheerd en geheel op het milieu gericht financieringsprogramma een aanzienlijke impact heeft qua werkgelegenheidscreatie en groei, na 2020 voort te zetten en het budget ervan flink te verhogen ⁽⁴⁾. Gelet op de groter wordende milieu- en klimaatuitdagingen en de noodzaak van innovatie is een specifieke aanpak vereist om wat te doen aan de ongelijkmatige integratie van milieu- en klimaatdoelstellingen in het beleid van de lidstaten, en voor de uitvoering van wetgeving.

Hoofdstuk 1. Aanpassingen t.a.v. de subsidiabiliteit van de uitgaven*Verband met EU-prioriteiten*

5. Het Comité vindt de thematische prioriteiten uit bijlage III van de LIFE-verordening ⁽⁵⁾ nog steeds relevant en ziet daarom geen noodzaak om ze met een gedelegeerde handeling tussentijds te herzien, krachtens artikel 9, lid 2, van die verordening.

⁽¹⁾ COM(2013) 216 final.⁽²⁾ COM(2014) 015 final.⁽³⁾ Zie ook COR-2016-01412-00-01-AC-TRA.⁽⁴⁾ CDR86-2012_FIN_AC.⁽⁵⁾ Verordening (EU) nr. 1293/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013.

6. Het blijft zeer zorgelijk dat het totale LIFE-budget voor natuur en biodiversiteit voor de periode 2014-2020 ongeveer 1,155 miljard euro bedraagt, terwijl naar schatting van de Europese Commissie jaarlijks 5,8 miljard euro⁽⁶⁾ in het gehele Natura 2000-netwerk moet worden geïnvesteerd om de natuur in de EU doeltreffend te beschermen, overeenkomstig artikel 8 van de habitatrichtlijn. Het Comité verwacht dat een van de voornaamste conclusies van de lopende fitness-checks van de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn zal zijn dat er onvoldoende financiering is om die richtlijnen adequaat te implementeren. Het heeft daar al eerder op gewezen⁽⁷⁾. Het roept de Commissie dan ook op om op grond van artikel 9, lid 4, van de LIFE-verordening een gedelegeerde handeling vast te stellen om meer middelen toe te wijzen voor actiesubsidies in het kader van het LIFE-programma voor natuur en biodiversiteit, en ook na 2020 een substantieel hoger budget aan te houden, zodat de bijdrage van LIFE aan de financiering van Natura 2000 aanzienlijk wordt verhoogd.

7. Het subprogramma klimaat zou in het tweede meerjarig werkprogramma (MWP) van LIFE en na 2020 zeker behouden en versterkt moeten worden, aangezien dat programma het pad effent voor lokale en regionale maatregelen in het kader van de Europese en internationale beleidsagenda voor het klimaat. In dit verband zou het budget voor maatregelen ter bestrijding van en aanpassing aan de klimaatverandering flink moeten worden verhoogd en rekening moeten worden gehouden met de op handen zijnde herziening van de EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering⁽⁸⁾. Voorts moeten de thematische prioriteiten en projectonderwerpen van het subprogramma klimaat worden vastgesteld en gekoppeld aan de subsidies voor het uitvoeren van acties. Met name voor het prioriteitsgebied „beperking van de klimaatverandering” zouden ze moeten verwijzen naar de beleidsprioriteiten van de EU en naar de bijdrage van belangrijke economische sectoren als energie en vervoer aan de trends voor de uitstoot van broeikasgassen.

8. Het LIFE-programma is essentieel voor de ontwikkeling van nieuwe beleidsoplossingen op het gebied van milieubescherming en klimaat, bevordering van ecologische innovatie en capaciteitsopbouw voor nieuwe instrumenten zoals groene infrastructuur⁽⁹⁾ en op de natuur gebaseerde oplossingen⁽¹⁰⁾. De Europese Commissie zou zowel in het huidige meerjarig programma als na 2020 op de ingeslagen weg verder moeten gaan.

9. De door het Comité gesteunde ontwikkeling van de circulaire economie, zoals geschetst in het EU-actieplan voor de circulaire economie⁽¹¹⁾, zal publieke en particuliere financiering vereisen om verbeterde technologieën en processen verder te ontwikkelen, infrastructuur te realiseren en de samenwerking tussen de spelers in de waardeketen te intensiveren. De thematische prioriteiten voor afvalstoffen en hulpbronnefficiëntie sluiten hier grotendeels op aan. Het tweede MWP zou die lijn moeten voortzetten. In een toekomstig LIFE-programma zou expliciet naar de circulaire economie moeten worden verwezen en prioriteit moeten worden gegeven aan onderwerpen uit de komende strategie voor kunststoffen in de circulaire economie en aan bouwafval.

10. Het Comité is ingenomen met de rol die LIFE speelt bij de aanpak van de ongelijkmatige en inefficiënte uitvoering en handhaving van de milieuwetgeving in de lidstaten, wat een van zijn kernprioriteiten is⁽¹²⁾. In het volgende programma zou die aanpak moeten worden voortgezet en versterkt door geïntegreerde projecten en de LIFE-prioriteit milieubeheer en voorlichting verder te implementeren.

11. In dit verband zij ook gewezen op de bijdragen van het LIFE-programma aan „betere wetgeving” van de EU, het scheppen van duurzame groei en arbeidsplaatsen en de uitvoering van het milieu- en klimaatbeleid van de Unie door de formulering en aanpassing van de desbetreffende doelstellingen, verbeterde feedbackmechanismen en ervaringen met de ondersteunde projecten. Het CvDR wil er echter ook op wijzen dat het overkoepelende doel van het LIFE-programma de bescherming van het milieu en de biodiversiteit als zodanig moet blijven. Het gaat immers om het biologisch erfgoed van Europa en van de mensheid.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/docs/financing_natura2000.pdf. Dit is met uitzondering van Kroatië.

⁽⁷⁾ COR-2015-02624-00-01-AC-TRA, CDR86-2012_FIN_AC.

⁽⁸⁾ Zie ook advies ENVE-VI/015 van het Comité (in voorbereiding).

⁽⁹⁾ COM(2013) 249 final.

⁽¹⁰⁾ Naar een Europese agenda voor onderzoek en innovatie voor op de natuur gebaseerde oplossingen en het terugbrengen van de natuur in de stad, Europese Commissie 2015.

⁽¹¹⁾ COR-2016-01415-00-01-AC-TRA, COM(2015) 614 final.

⁽¹²⁾ COR-2015-05660-00-00-AC-TRA.

Budget en structuur van de subsidiabele uitgaven

12. Het Comité blijft bezorgd over het geringe budget van het LIFE-programma, dat voor het MWP 2014-2020 slechts ongeveer 0,3 % uitmaakt van het totaalbedrag aan vastgelegde middelen dat in Verordening (EU) nr. 1311/2013 wordt genoemd. Het herhaalt zijn oproep uit 2012 om het programmabudget na 2020 substantieel te verhogen ⁽¹³⁾.

13. De realisering van de LIFE-doelstellingen kan worden belemmerd door het suboptimale medefinancieringspercentage ⁽¹⁴⁾, waardoor de begunstigden, met name de niet-commerciële partners, financiering selectief aanvragen. De Europese Commissie zou het medefinancieringspercentage in het volgende LIFE-programma moeten verhogen en de medefinancieringspercentages voor LIFE beter moeten afstemmen op de percentages en de differentiatie daarvan voor minder ontwikkelde regio's uit andere rechtstreeks en gezamenlijk beheerde EU-financieringsprogramma's. Er zouden specifieke medefinancieringspercentages voor actiesubsidies voor natuur en biodiversiteit kunnen worden vastgesteld met behulp van een coëfficiënt die is gebaseerd op de oppervlakte van de beschermde gebieden en de economische rijkdom van een regio (bijv. NUTS 3-niveau) zonder evenwel onevenwichtigheden te creëren ten nadele van meer ontwikkelde regio's.

14. Het Comité uit zijn twijfels over de 102 %-regel voor publieke instellingen, op grond waarvan de eigen bijdrage aan het projectbudget ten minste 2 % meer moet bedragen dan de begrote salariskosten voor de betrokken personeelsleden. Deze regel maakt de deelname van die instellingen (m.n. wetenschappelijke en onderzoeksinstanties en ngo's) aan projecten dikwijls moeilijk of onmogelijk, hoewel hun bijdrage vaak onmisbaar is om de doelstellingen van de LIFE-projecten te verwezenlijken.

15. Het Comité stelt de beperkte financiering van infrastructuur en vooral van grote infrastructuurprojecten in het kader van het LIFE-programma ter discussie. Het roept de Europese Commissie op bij de evaluatie in te gaan op het risico dat LIFE-projecten zich meer en meer richten op capaciteitsopbouw in plaats van op de realisering van concrete milieu- en klimaatdoelstellingen.

16. Er zou meer gebruik moeten worden gemaakt van vaste tarieven en forfaitaire bedragen om de btw-rapportage te vereenvoudigen, zonder te raken aan de subsidiabiliteit ⁽¹⁵⁾, zoals in overweging 38 van de huidige LIFE-verordening al wordt benadrukt. Het Comité herhaalt dat het schrappen van btw als subsidiabele uitgave veel potentiële aanvragers zou weerhouden van het ontwikkelen van voorstellen. Btw zou als subsidiabele kostenpost aanvaard moeten blijven worden als de begunstigde kan bewijzen dat hij die niet terug kan krijgen ⁽¹⁶⁾.

17. De aankoop van grond moet ook in de toekomst in het kader van het LIFE-programma voor financiering in aanmerking blijven komen (artikel 20, lid 3, van de LIFE-verordening). De voorwaarde moet worden gehandhaafd dat deze gebieden langdurig onder natuurbescherming zullen vallen. De aankoop van grond is vaak een noodzakelijke voorwaarde om Natura 2000-gebieden te behouden en om langdurige natuurbescherming te garanderen.

Vereenvoudiging van beheer

18. De administratieve rompslomp bij de voorbereiding en indiening van projecten ontmoedigt regio's vaak om LIFE-steun aan te vragen. Dat geldt met name voor grote (bijv. geïntegreerde) projecten, waarvoor het opstellen en indienen van een succesvolle aanvraag vooral minder ervaren partners heel wat tijd, energie en mankracht kost. Het Comité heeft er daarom al in een eerder advies ⁽¹⁷⁾ op gewezen dat de aanvraag en administratieve procedures vereenvoudigd dienen te worden en het besluit over de financiering van een project sneller zou moeten worden genomen.

⁽¹³⁾ COM(2015) 614 final, ondersteund in het CvdR-advies COR-2016-01415-00-01-AC-TRA.

⁽¹⁴⁾ Traditionele natuur- en biodiversiteitsprojecten: 60 % medefinanciering, maar 75 % voor projecten ten gunste van prioritaire habitats en soorten. Geïntegreerde projecten, voorbereidende projecten en technische bijstandsprojecten: 60 % medefinanciering. Projecten voor capaciteitsopbouw: 100 % medefinanciering. Alle andere projecten, d.w.z. traditionele projecten in het kader van het subprogramma klimaatactie en traditionele projecten m.b.t. de prioriteiten milieu en hulpbronnenefficiëntie en milieubeheer en voorlichting in het kader van het subprogramma milieu: 60 % medefinanciering in het eerste MWP (2014-2017) en 55 % in het tweede MWP (2018-2020).

⁽¹⁵⁾ CDR86-2012_FIN_AC, CDR6-2011_FIN_AC.

⁽¹⁶⁾ CDR86-2012_FIN_AC.

⁽¹⁷⁾ CDR112-2010_FIN_AC

19. De Europese Commissie zou moeten kijken naar de mogelijkheid om het indienen van voorstellen voor traditionele projecten in het LIFE-programma in twee fasen te laten verlopen, zoals tot dusver ook het geval is voor geïntegreerde projecten. In de eerste fase wordt een beknopte algemene beschrijving van het voorgestelde project ingediend (concept notes) en als deze positief wordt beoordeeld, wordt vervolgens door de coördinator of begunstigde een volledig voorstel voorgelegd. Ook zou de Commissie moeten nagaan hoe de procedures voor definitieve goedkeuring van de financiële en technische aspecten van het project kunnen worden vereenvoudigd en over de hele duur ervan worden gespreid. Dit zou de actoren meer flexibiliteit bieden en voorkomen dat de inspanningen worden toegespitst op financiële en administratieve aspecten, ten koste van de technische inhoud van het project.

20. Het Comité is ermeê ingenomen dat in artikel 3 van de LIFE-verordening en in het eerste MWP (2014-2017) de nodige nadruk wordt gelegd op het meten van het succes van LIFE met behulp van nieuwe kwalitatieve en kwantitatieve sociale, economische en milieu-indicatoren. Die zouden echter verder moeten worden vereenvoudigd, omdat een aantal ervan binnen het tijdsbestek van de projecten niet op geloofwaardige wijze kan worden beoordeeld. De indicatoren zouden ook flexibeler en op de lokale en regionale omstandigheden afgestemd moeten worden. Bovendien zou de verslaglegging zo min mogelijk tijd in beslag moeten nemen.

Hoofdstuk 2. Complementariteit van de financierings- en uitvoeringssystemen van door de EU gefinancierde programma's

Complementariteit met andere EU-fondsen

21. De complementariteit en samenhang van LIFE met andere EU-fondsen, zoals de cohesiefondsen (ESF, EFRO, CF), het fonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij (Efmzv), zijn in het huidige MWP versterkt. Met het oog op de verdere ontwikkeling van LIFE na 2020 zouden synergie en structurele coördinatie met andere EU-fondsen moeten worden gerealiseerd⁽¹⁸⁾.

22. LIFE is een klein, maar flexibel programma dat steun verleent voor ambitieuze milieu- en klimaatdoelstellingen die niet direct door andere EU-programma's worden ondersteund of op een ander beleidsterrein door dergelijke programma's worden verwezenlijkt. Doordat het programma concrete acties op regionaal niveau ondersteunt, is het een uitstekende katalysator voor andere projecten en voor het mobiliseren van nationale en particuliere middelen⁽¹⁹⁾. De Europese Commissie zou een model moeten ontwikkelen om LIFE globaal af te stemmen op andere EU-programma's die direct of indirect verband houden met milieu- en klimaatbescherming.

Benutting in de lidstaten

23. De ongelijkmatige benutting van LIFE door de lidstaten en regio's baart het Comité zorgen. Zowel in het tweede MWP als in een toekomstig LIFE-programma is een krachtig actieplan nodig om de zichtbaarheid van LIFE in de lidstaten waar het programma minder succesvol is, te vergroten en meer interesse te wekken om eraan deel te nemen⁽²⁰⁾. Zo'n actieplan zou kunnen worden ingevoerd bij de jaarlijkse evaluatie van de efficiënte benutting van de middelen in elke lidstaat.

24. In het licht van bovenstaande zou de huidige uitfasering van de nationale toewijzingen voor traditionele LIFE-projecten herbekeken moeten worden. Die uitfasering zou kunnen leiden tot een verdere toename van de geografische verschillen in de benutting van de LIFE-middelen en de kansen van minder ervaren lidstaten verkleinen, terwijl de milieu- en klimaatproblemen blijven bestaan. Er zou een systeem van toewijzingen moeten worden overwogen voor een periode van één in plaats van vier jaar, zodat er meer flexibiliteit komt ten aanzien van de beschikbare middelen en de geografische spreiding van de benutting daarvan. Wel is het zo dat de gefinancierde acties aan de voorwaarden qua mate van innovatie en reproduceerbaarheid moeten voldoen om Europese meerwaarde te genereren. Een alternatief voorstel is een percentage van de middelen voor elk land afzonderlijk te behouden en het overige gemeenschappelijke bedrag de lidstaten volledig op concurrerende basis ter beschikking te stellen.

25. Sommige nationale contactpunten hebben extra inspanningen geleverd om nieuwe aanvragers aan te trekken. De lidstaten waar LIFE weinig wordt benut zouden hun nationale contactpunten moeten betrekken bij het actief promoten van het programma bij de lokale en regionale overheden.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 840 final.

⁽¹⁹⁾ CDR86-2012_FIN_AC, CDR6-2011_FIN_AC.

⁽²⁰⁾ Zie ook GHK et al. (2011), Combined Impact Assessment and Ex Ante Evaluation of the Review of the LIFE+ Regulation.

26. De Europese Commissie zou steun moeten blijven geven voor opleidingsmaatregelen in lidstaten met weinig ervaring en waar weinig middelen worden benut. Doel daarvan moet zijn om de capaciteiten van de nationale en regionale contactpunten te verbeteren en aanvragers actief te ondersteunen, teneinde het aantal aanvragen van hoge kwaliteit te vergroten, met name in lidstaten met grote milieu- en klimaatproblemen en weinig ervaring met LIFE-aanvragen.

Hoofdstuk 3. Maatschappelijke consensusvorming en versterking van regionale en interregionale partnerschappen

Betrekkingen met belanghebbenden en sociale aspecten

27. Het LIFE-programma biedt veel instrumenten en mechanismen om de duplicerbaarheid en overdraagbaarheid van oplossingen te bevorderen en is het ideale instrument om de lokale en regionale overheden de voordelen van investeringen in milieu en klimaat te laten zien. De bestendigheid van de betrekkingen tussen belanghebbenden hangt af van hun ervaringen, de contacten op lokaal niveau en tussen regio's, hun bereidheid tot samenwerking en hun bewustmaking van het belang daarvan, wat een langdurig proces is. Er zou in dit verband meer moeten worden geïnvesteerd in maatregelen voor capaciteitsopbouw door ook na 2020 hiermee samenhangende projecten te financieren⁽²¹⁾.

28. Bij milieu- en natuurbescherming en de aanpak van de klimaatverandering moet steeds worden gestreefd naar een evenwicht tussen verschillende doelstellingen zoals waarborging van de veiligheid, het leven en de bezittingen van mensen. Er zijn maatregelen en steun voor projecten nodig die tussen alle belanghebbenden aanvaardbare compromissen op dit gebied kunnen opleveren, waartoe LIFE-projecten kunnen bijdragen. De Europese Commissie wordt verzocht om bij de beoordeling van projectvoorstellen na te gaan of een project ervoor kan zorgen dat nieuwe regels worden vastgesteld die de bescherming van menselijk leven dat door bepaalde soorten wordt bedreigd, ook kunnen laten sporen met de bescherming van bedreigde soorten. Ook zou een van de voorwaarden voor de positieve beoordeling van een project moeten zijn dat een openbare hoorzitting moet zijn gepland voor de bij het gebied in kwestie betrokken belanghebbenden en dat hun voorstellen worden onderzocht.

Eco-innovatie en commercialisering

29. Het LIFE-programma is van belang voor de stimulering van het innovatievermogen in de EU. Nagegaan zou moeten worden hoe de commercialisering van in het kader van LIFE-projecten ontwikkelde prototypen en oplossingen met een geschikt financieringsmodel kan worden bevorderd. Met een versnelde procedure na afloop van LIFE-projecten zouden de tijdens die projecten ontwikkelde innovaties vlotter op de markt moeten worden gebracht, wat het concurrentievermogen van de EU op de wereldmarkt zou vergroten en nieuwe groene werkgelegenheid zou scheppen.

30. Het is essentieel dat wetenschappelijke en onderzoeksinstanties en het bedrijfsleven aan de ontwikkeling en commercialisering van eco-innovaties deelnemen. De Europese Commissie zou maatregelen moeten blijven nemen om de samenwerking in dit verband te vereenvoudigen. Zij zou onder meer de regel moeten herbekijken op grond waarvan in het kader van LIFE-projecten ontwikkelde prototypen pas na afsluiting daarvan op de markt mogen worden gebracht. Door die regel hebben ondernemingen en wetenschappelijke en onderzoeksinstanties minder interesse om aan innovatieve projecten deel te nemen.

31. Om de impact van LIFE te vergroten op de transitie van de EU-economie naar een circulair, koolstofarm productie- en consumptiesysteem, is het fundamenteel dat in het tweede MWP en een toekomstig LIFE-programma de eco-innovatie-, demonstratie- en proefprojecten op een industrieel plan worden getild. Er moet worden gezocht naar nieuwe manieren om de resultaten van innovatieve LIFE-projecten op grote schaal en op de markt te verspreiden. De Europese Commissie zou moeten nagaan of succesvolle projecten in een toekomstig LIFE-programma extra steun zouden kunnen krijgen, bijvoorbeeld door de verdere ontwikkeling van de beste eco-innovaties ook met andere financiële instrumenten te bevorderen.

Duurzaamheid, duplicerbaarheid en overdraagbaarheid (SRT) van de projectresultaten op lange termijn

32. LIFE-projecten leveren op de lange termijn in grote mate positieve effecten en duplicerbare en overdraagbare resultaten op⁽²²⁾, maar dit kan nog beter. In het tweede MWP en na 2020 dient er constant op te worden gelet dat de projectresultaten een duurzaam karakter krijgen en geduplicerd en overgedragen worden. Dit is essentieel voor de

⁽²¹⁾ CDR86-2012_FIN_AC.

⁽²²⁾ Europese Commissie, DG Milieu (2014): LIFE Focus „Long-term impact and sustainability of LIFE Nature”; Europees Parlement, DG IPOL (2016).

verwezenlijking van de LIFE-doelstellingen, een efficiënt middelengebruik, de stimulering van eco-innovatie en de bevordering van duurzame en verantwoorde groei. De Europese Commissie zou duidelijke selectiecriteria moeten vaststellen voor de beoordeling van het SRT-potentieel van een projectaanvraag en indicatoren voor de beoordeling van de doeltreffendheid van een project ten aanzien van SRT tijdens en na de uitvoering ervan.

33. Er moeten met name projecten ondersteund worden die tot doel hebben de populatie van soorten die in de categorie beschermde dieren vallen en de omvang van hun leefgebied statistisch in kaart te brengen. Ook moeten er projecten komen om te bekijken hoe bedreigde natuurlijke leefmilieus worden geclassificeerd en beschermd, de redenen daarvoor en de risicofactoren.

34. Het is zorgelijk dat wilde dieren steeds verder worden verdrongen uit hun oorspronkelijke leefgebied, en daarom zou het goed zijn om innovatieve maatregelen voor crisisbeheer te ontwikkelen en op geïntegreerde wijze toe te passen zodat dieren in hun oorspronkelijke leefgebied kunnen blijven.

35. Er zou een SRT-plan moeten worden opgesteld door de Commissie voor het LIFE-programma om in dit opzicht nog betere resultaten met LIFE te behalen. Dat plan zou de volgende elementen kunnen bevatten⁽²³⁾: verdere ontwikkeling van het „innovatieplatform” (gebaseerd op de onlinedatabank van LIFE-projecten om te zoeken naar duplicerbare eco-ideeën); efficiënte, doelgerichte verspreiding van informatie over innovatie; creëren van thematische platforms, netwerken en clusters van projecten rondom prioritaire gebieden; betere benutting van de op de LIFE-website beschikbare communicatietoolkits en verdere ontwikkeling van de selectie en de verspreiding van de allerbeste Life-projecten⁽²⁴⁾.

36. Om de duurzaamheid van LIFE-projecten op de lange termijn verder te vergroten, pleit het Comité voor behoud van de verplichting om een plan voor „het leven na LIFE” voor te leggen. Daarin moet worden aangetoond dat de projectresultaten gefinancierd blijven worden, moet de bevoegde instantie worden aangeduid waarbij sprake moet zijn van personeelscontinuïteit, en moet worden ingegaan op de formele steun van de autoriteiten en de communicatie met de belanghebbenden.

Soorten interventies en nieuwe financieringsinstrumenten

37. Het Comité kan zich vinden in de soorten financiering, die in artikel 17 van de LIFE-verordening zijn vastgelegd en die de regio's veel uiteenlopende financieringsmogelijkheden bieden. Het kijkt uit naar een evaluatie van de resultaten die in de periode 2014-2017 worden behaald en hoopt dat het volgende LIFE-programma wat dit betreft in de toekomst beter scoort.

38. De geïntegreerde projecten hebben voor overheden een belangrijke katalysatorfunctie bij het aanvullen van lacunes in de implementatie van het EU-milieubeleid. Er bestaat nog onvoldoende ervaring met dit type financiering en daarom zou het daarvoor beschikbare budget in het tweede MWP op het in artikel 17, lid 5, van de LIFE-verordening vastgestelde niveau gehandhaafd moeten blijven. De uitkomsten van de geïntegreerde projecten zouden eind 2020 moeten worden geëvalueerd. Dergelijke projecten zouden een nog belangrijker instrument in een toekomstig LIFE-programma kunnen zijn. Dit geldt vooral voor de bevordering van Priority Action Frameworks via geïntegreerde projecten voor het opstellen van Natura 2000-beheerplannen.

39. De technische bijstandsprojecten zouden in een toekomstig LIFE-programma moeten blijven bestaan, teneinde de begunstigden die nog geen geïntegreerd project hebben uitgevoerd, te helpen met de complexe, tijdrovende en veel middelen kostende aanvraag⁽²⁵⁾.

40. Het Comité is ingenomen met de nieuwe financieringsinstrumenten „particuliere financiering van energie-efficiëntie” (PF4EE) en „financieringsfaciliteit voor het natuurlijk kapitaal” (NCFE). Die bieden een nieuwe mogelijkheid om particuliere investeerders te vinden voor de financiering van projecten op het vlak van energie-efficiëntie en natuurlijk kapitaal, en helpen om een algemene verschuiving naar groene financiering in gang te zetten. Het volledige potentieel van beide instrumenten is nog niet bereikt, met name door de nieuwigheid ervan en een bepaalde mate van complexiteit tijdens de eerste maanden van de projectuitvoering. De Europese Commissie zou hun ontwikkeling op de voet moeten volgen en een

⁽²³⁾ Europese Rekenkamer (2014), speciaal verslag (SR 15/2013); Europese Commissie, DG Milieu (2014): LIFE Focus „Long-term impact and sustainability of LIFE Nature”; Europees Parlement, DG IPOL (2016), EP-commissie Begrotingscontrole, werkdokument over het speciaal verslag van de Europese Rekenkamer (PE535.987), LIFE+ slotevaluatie.

⁽²⁴⁾ LIFE-programma, website van het DG Milieu, communicatietoolkits beschikbaar op <http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/index.htm>.

⁽²⁵⁾ CDR86-2012_FIN_AC.

methode moeten uitwerken om de efficiëntie ervan te beoordelen. Ze wordt opgeroepen de mogelijkheden na te gaan om de bestaande instrumenten uit te breiden of om een nieuw financieringsinstrument in het leven te roepen, waarbij de beschikbare middelen ook zouden moeten worden verhoogd, teneinde ook voor het prioriteitsgebied milieu & hulpbronnefficiëntie investeerders aan te trekken. Het Comité steunt de oproep van het Europees Parlement dat de PF4EE moet garanderen dat de projecten passende, positieve en concrete wetenschappelijke resultaten voor de biodiversiteit opleveren.

41. De PF4EE speelt een belangrijke rol. Dit instrument draagt bij tot de tenuitvoerlegging van nationale prioriteiten op het vlak van energie-efficiëntie door de begunstigde financiering, technische ondersteuning en expertise te verschaffen. Om het potentieel van de PF4EE beter te benutten, zou overwogen moeten worden om dit instrument te behandelen als aanvullende financiering voor LIFE-projecten op het gebied van energie-efficiëntie. De Europese Commissie zou in de jaarlijkse richtsnoeren voor aanvragers naar de mogelijkheid van dit soort aanvullende financiering moeten verwijzen. Dit model zou tot het einde van het tweede MWP en bij een positieve evaluatie ervan ook na 2020 moeten blijven bestaan.

42. Het is een goede zaak dat met de NCFE de moeilijke en geheel nieuwe uitdaging is aangegaan om ondernemingen te financieren die zich met ecosysteemdiensten bezighouden, en het bedrijfsleven tot investeringen op dit gebied aan te zetten. Het Comité meent dat investeringen in ecosysteemdiensten de toekomst van Europa vormen en het is er daarom mee ingenomen dat LIFE zich hierop richt. Het functioneren van de NCFE zou moeten worden geanalyseerd en geëvalueerd op basis van de reeds behaalde en de nog verwachte resultaten, om ervoor te zorgen dat dit instrument efficiënt wordt benut tot het einde van het tweede MWP en bij een positieve evaluatie ervan ook na 2020.

43. Het Comité is verheugd over de innovatieve rol van het LIFE-programma. Het vindt dat voor milieu- en klimaatmaatregelen niet altijd innovatieve oplossingen hoeven te worden ontwikkeld; vaak dienen al bestaande initiatieven voortgezet of in het kader van andere projecten ontwikkelde innovaties toegepast te worden. De Europese Commissie zou twee soorten projecten moeten financieren: innovatieve projecten en projecten die inspelen op actuele milieu- en klimaatbehoeften. De toekenning van financiering zou niet aan het creëren van innovaties moeten worden gekoppeld, maar aan de voortzetting van initiatieven met benutting van innovaties en goede praktijkvoorbeelden uit andere LIFE-projecten.

Brussel, 9 februari 2017.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA
